

ÖRKÉNY István

EGYPERCES NOVELLÁK

magyarról franciára fordította PASTEUR Jean-Louis

Első kiadás : 1968
Fordítás : 2017

István ÖRKÉNY

NOUVELLES-MINUTE

traduites du hongrois en français par Jean-Louis PASTEUR

Première édition : 1968
Traduction : 2017

HAVAS TÁJBAN KÉT HAGYMAKUPOLA

Voltaképpen egész Davidovkának ki kellett volna vonulnia, tehát nemcsak a mi zászlóaljunknak, hanem a helybeli lakosoknak is. Ebből azonban nem lett semmi. A mieink közül csak néhány pipogya stréber jött elő, meg a gyengélkedők, az írkok és a raktárosok, egyszóval, akiknek volt valami félténivalójuk; negyvenen vagy ötvenen mindössze. Az oroszok közül még ennyien sem. Akit a szolgálatvezető őrmesternek sikerült kikergetnie a házából, az ott lézengett egy darabig a téren, de mihelyt tehetett, visszazökött. Még feltűnőbb, hogy Holló őrnagy, a zászlóaljparancsnok is távol maradt, pedig mostanáig minden kivégzésen megjelent, és nagyon ügyelt a formásokra. Egy percre kijött a parancsnokság elé, körülnézett a templomtéren, azt mondta, hogy hideg van, és visszament, és többé nem mutatkozott. Így aztán hivatalos részről az orvoson és a szolgálatvezető őrmesteren kívül csak egy német teherautósofőr és egy altiszt volt jelen, Leicával a nyakában. Ők hozták az elítéltet Davidovkára, mert itt kellett rajta végrehajtani a német hadbíróóság ítéletét. No és persze hogy itt volt még az az Ecetes nevű hajtó is, aki három liter rumért vállalta, hogy fölakasztja az asszonyt. Ecetes az első liternek már nyakára hágott, és elég bizonytalanul állt a lábán.

Az asszony ott várt a fa alatt, mozdulatlanul, mintha a földhöz fagyott volna a lába. Egy könnye sem volt. Eddig úgy vettük észre, hogy az öregek hálnak meg a legkönnyebben. Rémüldöznek ugyan, mintha nem értenék, hogy mi történik velük, de se nem könnyörögnek, se nem sírnak, se nem sikoltoznak. Ez az asszony még elég fiatal volt,

DEUX COUPOLES À BULBE DANS LE PAYSAGE ENNEIGÉ

En fait il aurait fallu que tout Davidovka¹ soit présent, donc non seulement notre bataillon mais aussi les habitants du lieu. Parmi les nôtres, seuls sortirent quelques veules fayots, plus les souffreteux, les bureaucrates et les magasiniers, en un mot ceux qui avaient quelque chose à perdre ; une quarantaine ou une cinquantaine d'hommes tout au plus. Parmi les russes, pas même autant. Quand le sergent-chef avait réussi à expulser l'un d'eux de sa maison, celui-ci errait un moment sur la place mais, dès qu'il le pouvait, revenait se terrer chez lui. Fait encore plus frappant, le chef d'escadron Holló, qui commandait le bataillon, resta lui aussi en retrait, alors qu'il avait assisté jusqu'à présent à toutes les exécutions et s'était montré très respectueux des règles. Il sortit un instant devant le poste de commandement, jeta un regard circulaire sur la place de l'église, dit qu'il faisait froid et rentra pour ne plus se montrer. Ainsi, à part le médecin et le sergent-chef, seuls furent présents, pour représenter l'autorité, un chauffeur de camion allemand et un garçon de bureau avec sa Leica² au cou. C'étaient eux qui avaient amené la condamnée à Davidovka, car c'était ici que devait être exécutée la sentence du tribunal militaire allemand. Ah oui ! Et, bien sûr, il y avait ici en plus ce rabatteur, du nom de Ecetes, qui avait accepté moyennant trois litres de rhum de pendre la femme. Ecetes avait déjà englouti le premier litre et tenait sur ses jambes d'une manière assez incertaine.

La femme attendait là sous l'arbre, immobile comme si ses jambes avaient gelé au contact de la terre. Jusqu'alors, il nous avait semblé que c'étaient les vieillards qui mouraient le plus facilement. Certes ils s'effraient comme s'ils ne comprenaient pas ce qui leur arrive mais ils ne supplient pas, ne pleurent pas, ne crient pas. Cette femme était

¹ Davidovka était un ancien village juif de Biélorussie, où fut installé un camp de concentration administré par les Hongrois.

² La Leica III, prestigieux appareil photographique allemand des années 1933-1960.

elég jó külsejű és elég jól öltözött, mégsem szólt egy panaszló szót sem. Csak állt, és égő szemmel nézte azt a kislányt, aki bemászott a teherautó alá, és onnan kukucskált kifelé. Négy- vagy ötéves lehetett. Piszkos és sovány volt, de ő is elég jó ruhákat viselt, egy kis bundamellényt, vattanadrágot, vastag pamutharisnyát és gumikalocsnit. Amikor a fiatalasszony nyakára ráhurkolták a kötelet, üde hangon, mint akit megcsiklandoztak, fölnevetett a teherautó alatt.

Három perccel később az orvos zászlós megállapította, hogy beállott a halál. Hideg szél támadt, mely lassan hintáztatni kezdte a fiatalasszony testét. A lányka kimászott a teherautó alól. Egy ideig szemmel kísérelte ezt a lengő mozgást, aztán, mint aki jól elmulatott valamin, de már kezdi sokallani a tréfát, fölkiabált a fára:

- Mama!

Akkor már egyetlen orosz sem volt a templom előtt, s a mieink közül is csak Ecetes Márton hajtó, Bíró Elek szolgálatvezető őrmester, doktor Friedrich Tibor orvos zászlós s egy Koszta István nevű tizedes, civilben az Arany Bika Szálló söntésének csaposa, aki a furunkulusai miatt már többször kérte, hogy utalják be egy hátországi kórházba. Most is úgy állt, hogy észrevétesse az orvossal a nyakán pirosuló duzzanatokat. Friedrich doktor azonban elfordult tőle, és belenézett a Leica lenséjébe. A német altiszt intett a kislánynak, hogy menjen ki a képből, de az nem mozdult álló helyéből, hanem tágra nyílt, tündöklő szemmel bámult a Leicába. Talán még sohasem látott fényképezőgépet.

encore assez jeune, avait assez belle apparence, était assez bien vêtue, elle n'émit pourtant pas même un mot de plainte. Elle était simplement là debout, regardant fixement la petite fille qui s'était glissée en rampant sous le camion et de là épiait dans sa direction. Elle devait avoir quatre ou cinq ans. Elle était sale et maigre mais portait elle aussi d'assez beaux vêtements, un petit gilet de fourrure, un pantalon molletonné, d'épais bas de coton et des galoches en caoutchouc. Au moment où la corde fut passée au cou de la jeune femme, d'une voix claire, comme quelqu'un que l'on chatouille, elle éclata de rire sous le camion.

Trois minutes plus tard, l'aspirant médecin constata le décès. Un vent froid se leva, qui lentement se mit à faire osciller le corps de la jeune femme. La fillette sortit de dessous le camion. Un temps, elle suivit d'un œil attentif ce mouvement de pendule puis, comme quelqu'un qui s'est bien amusé à quelque chose mais commence déjà à trouver que la plaisanterie a assez duré, elle lança un cri vers les branches de l'arbre :

- Maman !

Il n'y avait plus alors un seul russe devant l'église, et, parmi les nôtres, uniquement Martón Ecetes le rabatteur, Elek Bíró le sergent-chef, le docteur Tibor Friedrich médecin aspirant et un caporal du nom de István Koszta, dans le civil barman au café du Grand Hôtel du Taureau d'Or³, qui, pour cause de furoncles, avait déjà demandé plusieurs fois à être hospitalisé à l'arrière. Il se tenait maintenant de manière que le médecin remarque les tumescences qui rougissaient son cou. Mais le docteur Friedrich se détourna de lui et jeta un coup d'œil dans la lentille de la Leica. Le garçon de bureau allemand fit signe à la petite fille de sortir du champ de l'image, mais celle-ci ne bougea pas, figée là où elle se trouvait : les yeux écarquillés et brillants, elle contemplait la Leica. Peut-être n'avait-elle encore jamais vu d'appareil photographique.

³ *Aranybika Szálló*, à Debrecen, est l'un des hôtels les plus anciens et les plus prestigieux de Hongrie.